

Lahemaa rahvusparki koostöökogu juhtgrupi koosoleku protokoll

27. september 2013, Keskkonnaameti Viru regiooni Palmse kontor

Koosoleku juhataja: Jaak Jürgenson
Protokollija: Riina Kotter

Osalejad: vastavalt lisatud nimekirjale

Koosoleku algus: kell 14:00
Koosoleku lõpp: kell 16.00

Koosoleku päevakord:

1. Kahe piirkondliku sektsiooni moodustamine ja uute liikmete vastuvõtmine koostöökogu juhtgruppi protokollilise otsuse alusel
2. Ökosüsteemi teenused Lahemaa rahvusparkis, Aija Kosk Maaülikoolist
3. Kahepaiksete kaitsest Lahemaal, Voldemar Rannap Keskkonnaametist
4. Kaitse-eeskirja menetluse seis, Riina Kotter Keskkonnaametist
5. Info jagamine 2013. ja 2014. aastal tehtud ja tehtavatest kaitsekorralduslikest töödest, Keskkonnaamet ja RMK
6. Kavandatav ebapärlikarbi elupaikade taastamise projekt, Maili Lehtpuu Keskkonnaametist
7. Rahvusparkide logode kavandi tutvustamine, Imbi Mets Keskkonnaametist

1. Jaak Jürgenson juhatab koosoleku sisse ja tutvustab päevakorda. Koostöökogu juhtgruppi liikmeks võetakse: 1. Pärisea poolsaare piirkondlik sektsioon, esindaja Linda Metsaorg; 2. Virve küla selts, esindaja Jaan Velström.

2. Aija Kosk (ettekanne lisatud) annab ülevaate, mis on ökosüsteemi teenused.

Aija Kosk: Kevadel käisime Maaülikooli tudengitega Keskkonnaameti Viru regioonis ja küsitlesime spetsialiste, et saada ülevaadet, millised on Lahemaa rahvusparkis ettetulevad probleemid. Ettekandes tutvustan, mis on ökosüsteemi teenused ja räägin küsitluse tulemustest.

Krisjan Tõnisson: Olen ise ka säästva metsanduse sertifikaadi mittepuiduliste teenuste arvestamise raames püüdnud metsasaaduste väärtust arvutada. Kas väärtusena läheb arvesse kogu marjade-seente mass? Koguväärtus pole siis päris õige, kuna ta ei ole realselt tervikuna kasutatav.

Aija Kosk: Me seda ei vaadanud, kui palju võib ära korjata. Samas asukohaväärtuse arvutamisel saame arvestada kõike. Metsamehed teevad Järvelja jaoks samasugust uuringut, ka seal on seente-marjade väärtus leitud, uurimusega tegeleb Risto Sirgmet.

Jaak Neljandik: RMK on uurinud loodusradade külastust ja selles käsitletakse samuti sarnast teemat: kui palju ollakse nõus maksma näiteks loodusradade kasutamise eest. Külastajate seires loeme reaalseid arve.

Aija Kosk: Oleme oma uuringutes RMK uuringute andmeid kasutanud.

Jaak Neljandik: Külastusuuringus küsisime ka, kui palju raha siia jäetakse. Selgus, et raha kohapeale ei jäeta, ostud sooritatakse suurtest marketitest.

Voldemar Rannap: Kas mõne piirkonna või rahvuspargi kohta on tehtud analoogset uuringut?
Aija Kosk: Teeme uuringut Järvseljale, Kuresoole, Jägalale, Tallinnas osas on töös merega seotud uuring.

3. Voldemar Rannap räägib kahepaiksete kaitsest (ettekannet lisatud) ja tutvustab LIFE+ Nature projekti „Suur-rabakiili ja mudakonna asurkondade kaitse ja säilitamine levila põhjapiiril Eestis ja Taanis”.

Voldemar Rannap: Kuhu paigutada projekti raames valmivad stendid Lahemaal (1–2 stendi)? Millistele koolidele anda õppematerjale, kus jagada infot? Oluline on suhelda kohalikega. Milliseid ideid, ettepanekuid, mõtteid võiks olla?

Riina: Kas on tõenäoline, et mudakonn levib ka Lahemaale?

Voldemar Rannap: Oluline on , kui suureks arvukus lähialadel kujuneb. Mida suurem arvukus, seda suurem on tõenäosus, et ta levib ka teistele aladele. Mõju avaldab ka kliima, st selle soojemaks muutumine.

Jaak Neljandik: Infotahvlid võiksid olla koondatud. Tuleks nad panna välja sinna, kus on olemas ka muid infotahvleid ümbruskonnas.

Voldemar Rannap: Projekti raames on ette nähtud, et iga tiigi juurde tuleks väike tahvel. Me seda nõuet ei järgi, kuna see pole otstarbekas, pigem toimuks risustamine. Oluline on, et infotahvlid on kohtades, kus inimesed käivad. Keskkonnaamet teeb tahvleid, hooldamine läheb edasi RMK-le.

Rein Kiis: Kas olete tegutsenud ka Kolga kandis?

Voldemar Rannap: Mõisatiike me pole puudutanud, kuna seal on kalad sees. Nende puhastamine on üle projekti võimaluste, kuna nad on suured ja neid on raske kalavabana hoida.

Piret Reinsoo: Kui tiigi ääres silti pole, siis ei ole teada, mis tiigiga tegemist on. On juhtunud, et pahatahtlikud on tiigi kinni ajanud. Sildi olemasolu hoiab selle olukorra ära.

Voldemar Rannap: Tiigid, millest me räägime, on väga väikesed. Tegemist on kaitsealadega, kus on regulatsioon olemas. Ei saa panna ju igale väiksele tiigile silti juurde. Kas see kaitseb seda tiiki?

Marit Seene: Me ei saa vastutusele võtta, kui inimest pole elupaigast teavitatud.

Voldemar Rannap: Eramaal on väga lihtne tiike korras hoida. Inimesed tavaliselt tahavad tuua tiiki kalu. Teeme maaomanikega lepingud, mis küll trahve kaasa ei too, aga sõlmime kokkuleppe. Väga väike osa inimesi rikub lepinguid, inimesed hoiavad ala korras. Riigimaal on probleem, leidub inimesi, kes sinna kaevama lähevad. Seda peaks kuidagi teistmoodi reguleerima.

Ave: Koolid, kus õppematerjale jagada on Loksa ja Võsu koolid.

(Pärast koosoleku ametlikku lõppu tegi Rein Kiis ettepaneku jagada õppematerjale Kolga koolis.)

4. Riina Kotter: Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirja eelnõusse ja seletuskirja on avaliku väljapaneku raames tehtud ettepanekute alusel parandused sisse viidud. Praegu on käimas paralleelmenetlus nii Keskkonnaametis (peakontoris) kui ka Keskkonnaministeeriumis. Kui menetluse käigus tehakse olulisi parandusettepanekuid, siis teavitatakse sellest kirja teel neid maaomanikke, keda need muudatused puudutavad. Uut avalikku väljapanekut enam ei tule. Kaitse-eeskirja eelnõu ja selle seletuskirja viimase versiooni leiab aadressilt <http://www.keskkonnaamet.ee/lahe/uldinfo/kaitse-eeskiri/>.

5. Riina Kotter: Keskkonnaamet on ka sel aastal võtnud vastu taotlusi poollooduslike koosluste hooldamiseks mõeldud toetuste saamiseks. Toetuste maksmine toimub PRIA kaudu. Sel aastal pole hooldatavate alade pindalat veel kokku arvatud, hooldustööd käivad.

Lahemaa rahvuspargis teostatakse praegu Keskkonnaameti tellimisel üksikobjektide hooldustöid: Palmse mõisa pargi alleel ohtlike okste eemaldamine sajal puul, Vahakivi ümbrusest võsa eemaldamine, Kloostrikivide ümbrusest võsa eemaldamine. Esitasime KIK-i viimasesse taotlusvooru taotluse Palmse mõisa pargi allee vanema osa (2 km) hooldamiseks (võrade kujundamine, surnud puude raie, istutustööd, võsa eemaldamine). 2014. aastal läheb koostamisele Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava kümneks aastaks.

Kaitsekorralduskava koostame uue eeskirja alusel. Kava kinnitamine on oluline, et saaks teha ka looduskaitselisi töid.

Kristjan Tõnisson: Meil on RMK-s nüüd tööl kolm looduskaitse spetsialisti: Kirde-Eestis on 1. juulist tööl Riina Martverk. Riina Martverk räägibki töödest lähemalt.

Riina Martverk (ettekanne lisatud) tutvustab RMK looduskaitselisi töid Lahemaal.

Kristjan Tõnisson: Paisude rekonstrueerimise osas tuleb kindlus siis, kui nõukogu eelarve ära kinnitab. Rekonstrueerimisprojektid on valmis.

Riina Martverk: Oluline asi, millega tegelenud oleme, on tähistamine. Sellel aastal said tähised välja ka Esku loodusreservaadis. On teada, et on paar vigast märki, need saab välja vahetatud. Kui keegi märkab vigase tekstiga tähiseid, siis andke mulle teada ja me parandame neid jooksvalt.

Jaak Neljandik: Võtsin ette Lahemaa rahvuspargi külastuskorralduskava. Tegevuskava tabelites objektide likvideerimist plaanis pole. Käsmus loodame, et järgmisel aastal saame õpperaja rekonstrueeritud, sinna paigaldatakse ka infotahvlid. Teine koht, kuhu infotahvlid üles on vaja panna, on Mohni. Sel aastal sai rekonstrueeritud Viru raba õpperada. Torni esimesele korrusele pääseb ratastooli või lapsevankriga. Seda võimalust kasutatakse aktiivselt. Tänavu sai kohendatud Purekkari telkimisala. Oandu õpperaja rekonstrueerimise lükkame aastasse 2015, sest praegu ta veel natuke kannatab. Koprarada sai tänavu korda tehtud. Oandu telkimisala läheb töösse järgmisel aastal. Altja kõige valusam probleem on rippisild, projekt on olemas, loodame, et saab töösse. See oleks töödest prioriteetsuselt nr 1. Majakivi rajal sai üks pool laudrajast välja vahetatud, vaatetornile tegime ekspertiisi, teada on, et varsti peame midagi ette võtma. Tsite sai rekonstrueeritud. Võsu ja Nõmmeveski on korda tehtud, järgmisel aastal on kavas Mustoja. Parklad planeerime korda teha 2016. aastaks. Juminda sai tänavu tehtud. Pikad rajad, mis on RMK matkatee osaks, on rekonstrueeritud. Jalgrattarada Käsmus – sinna oleks vajalik tekitada parkimistasku, tööd on kavandatud järgmisesse aastasse. Mohnile on planeeritud projekt, aga samas on meil tähtsamaid objekte, küll aga peaks uuendama koheselt tahvleid, vanadelt tahvlitelt on tekst kadunud. Tekste koostavad Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialistid. Mohni loodusraja kohta ei oska midagi öelda, praegu rahalist katet ei ole. Loodushariduse koha pealt on Oandu looduskeskuses sel aastal käinud üle 3000 õpilase 124-s rühmas.

Linda Metsaorg: Kas selle tee hooldamine, mis Pärispera küla keskelt läheb Purekkarile, on RMK ülesanne? Vajalik on okste eemaldamine tee äärest.

Jaak Neljandik: Paar päeva tagasi sattusin kokku maaomanikuga. Vald müüs sealse riigimaa maha. Ütlesin omanikule, et korjame eramaalt objektid ära. Oluline on, et eramaalt läbipääs säiliks. Eramaal oleva parkla kohta ütles maaomanik, et las parkla praegu olla. Stend tuleks äkki sealt ära viia.

Rein Kiis: Tee on eramaalt välja jäetud ja teed hooldab Kuusalu vald. Parkla on osaliselt eramaal. Maaomaniku juttu ei maksa päris tõe pähe võtta.

Piret Reinsoo: Inimesed on harjunud autosid sinna jätma.

Linda Metsaorg: Maaomanik oli looduse suhtes positiivne ja on loodusradadega nõus.

Imbi Mets: On teil arvestus külastatavuse kohta tervikuna? Tabelis olid ainult õpilased.

Jaak Neljandik: Lahemaa külastuskeskuse külastatavus oli RMK punktidest üldse kõige suurem. Kuna Palmses oli infopunkt kinni, siis inimesi tuli juurde. Kokku oli Oandul u 6000

inimest.

Linda Metsaorg: Palju aastaid on taotletud Loosaarte vastu torni rajamist, vajalik on rajada sinna ka juurdepääs. Kas me ei võiks plaani võtta, et kõige linnurikkamasse kohta teha vaatlustorn ja juurdepääs? Seal on üks riigimaa tükk.

Jaak Neljandik: Esimese järjekorra objektid on need, mis on olnud ja on praegu lagunenud. Uue objekti rajamine on ootejärjekorras, praegu me pole selleks võimelised.

Linda Metsaorg: Kui meie projekti kirjutame, kas teie toetate?

Jaak neljandik: Rajamist võime toetada, aga see tähendab iga-aastast hooldust ja püsikulusid. Iga asi nõuab pidevat hooldust, hindama peab seda mahtu.

6. Maili Lehtpuu: Seoses eapärlikarbi liigitegevuskava lõppjärku jõudmisega ning selle planeeritava kinnitamisega Keskkonnaministeeriumis novembri alguses, on hakatud kokku panema projektitaotlust eapärlikarbi elupaikade taastamiseks Lahemaal Pudisoo jõgikonnas. Raha on plaanis taotleda Euroopa Majanduspiirkonna toetusfondist ning koostööpartneriks on Norrast Norwegian Institute for Nature Research. Viimastega on Viru regioonis ka varasemast koostööprojekt olnud („Jõeliste elupaikade kaitse korraldamine Ida-Virumaa Natura 2000 aladel 2004-2009”). Projekti eelarvest on plaanis 80% eraldada praktilisteks tegevusteks, kuna üheks projekti rahastamise eelduseks on võimalikult suur praktiliste tegevuste osakaal projektis.

Vastavalt eapärlikarbi liigitegevuskavale on suurimateks probleemideks liigne settekoormus maaparandus- ja kuivenduskraavidest, kopratammid, vette langenud puud ning haja- ja punktreostus.

Hetkel on projektitaotlus koostamisel, selle esitamise tähtaeg on 4. november ning ministeeriumiga toimuvad läbirääkimised omarahastuse saamiseks. Projektiga on planeeritud alustada 2014. a I pooles ning projekti lõpp on 2016. a aprillis.

7. Jaak Jürgenson: Asko Künnap on teinud logode rahvusparkide logode ideekavandid, võimalus on veel oma sõna sekka öelda.

Imbi Mets: Karulas tutvustas logosid Asko Künnap. Konkursile laekus kaks tööd, valiti välja Asko Künnapi töö. Täname Voldemar Rannapit ja Linda Metsaorgu arvamuse eest. Idee oli logode puhul kasutada murtud looduslähedasi toone. Kõige rohkem poleemikat on tekitanud Karula rahvusparki logo ja just teistes inimestes, mitte Karula inimestes, sest nemad teavad vana Karula logo. Praegu on veel võimalus midagi arvata. Linda pakkus logoks Jaani-Tooma suurkivi, see oleks äratuntav sümbol, seondub Lahemaa ja rändkividega.

Linda Metsaorg: Vaadates tausta. Kus on Lahemaa logol meri?

Imbi Mets: Väga raske on paljut edasi anda.

Jaak Jürgenson lõpetab koosoleku.

Ettekanded ja lisamaterjalid

[Lahemaa rahvusparki ökosüsteemiteenused](#)

[Magistritöö Lahemaa rahvusparki ökosüsteemiteenused](#)

[Suur-rabakiili ja mudakonna kaitse](#)

[RMK looduskaitse tööd Lahemaal](#)

